

OUD EN NUTTIG UIT AMSTERDAM'S VERLEDEN

HET OPROER VAN 1835. — Ons medelid de heer J. B. van Dijk, schrijft mij het volgende, dat een mij onbekend gebleven bijdrage geeft van het even genoemde feit :

„Hebt gij met opaet in uw zoo merkwaardig artikel over het oproer te Amsterdam in 1835 verzwegen de rol welke Blokhof, drogist op de Waarlemmerstraat bij de Heerenmarkt, gespeeld heeft bij dat oproer ? Ik heb in mijn jeugd (ik ben van 1856) hooren vertellen, dat B. licht ontvlambare stoffen, uit zijn winkel heeft gegeven om de soeploods in brand te steken; nadat hij eerst mede had helpen opruien. Hij is er voor in de, gevangenis gekomen. Een juffrouw Blokhof, zijn dochter of kleindochter, is getrouwd met Zuure, loodgieter op de Haarlemmerdijk”.

Intusschen heb ik ten archieve nog andere gegevens gevonden, waarvan ik in ons Jaarboek verslag hoop te doen.

H. B.

VRAGENBUS

(Verzoeken antwoorden Heerengracht 68)

VRAGEN

ANTON SCHRAGE. — Zijn er wellicht Amsterdammers die mij kunnen helpen bij het verzamelen van gegevens omtrent het leven en de familie van dr. Anton Schrage ? Deze promoveerde 1790, was echter reeds circa 1780 tot aan zijn dood circa 1820 als geneesheer te Amsterdam werkzaam. Hij schreef medische en letterkundige werken. Wat de amsterdamsche bibliotheek en het gemeen telijk archief over hem bevatten is mij reeds bekend.

Dr. FR. KOSSMANN.

LE MOINE DE LESPINE. Op naam van dezen schrijver staan onderscheidene drukken van de *Koophandel van Amsterdam*; de eerste is van 1694, de laatste van 1801. Ook staan op zijn naam vele drukken van een Nieuw *interest-boek*, waarop de eerste maal octrooi werd verleend in 1687 aan Jochem van Dijk, boekverkooper te Amsterdam. In het Prentenkabinet te Amsterdam bevinden zich enkele prenten, waarvan hij, te Amsterdam, uitgever was; de eerste is gedateerd 1682. In een acte van 1684 wordt hij genoemd kunst- en kaartverkooper.

Deze gegevens zijn niet voldoende om te weten te komen, wat hij feitelijk was. Eigenaardig is het, dat nergens zijn voornamen of voorletters genoemd worden, ook niet in zijn begrafenis-acte (Leidsche Kerkhof 1696). In het bovengenoemde octrooi heet hij De Lespine, op den titel van het *Interest-boek* L. M. de Lespine. Welke is de beteekenis van het „Le Moine” ? Was hij een monnik,

wellicht een prêtre converti ? Was hij een Franschman, een refugieé ? Was hij een wiskunstenaar, wat gevraagd mag worden omdat het *Interest-boek* geschreven is door hem en „andere wiskunstenaars” ? Of was hij in den handel ? Wie kan hier licht geven ?

A. B. VAN DER VIES.

ANTWOORDEN

GASTHUIS-PENNING. — Betreffende bovengenoemden penning, waaromtrent de lezers van *A. Amstelodamum* werden uitgenoodigd ondergeteekende zoo mogelijk nadere bijzonderheden te willen mededeelen, is het mij een genoegen thans te kunnen mededeelen, dat het gezochte voorwerp door mij gevonden is. en wel in een der vitrines in de Schutterij-zaal in het Stedelijk Museum. Kennisname van de in het Gemeente-Archief aanwezige beschrijving der onderscheidene, gasthuis-penningen leidde tot de ontdekking.

In bedoelde vitrine, deels belegd met penningen, op de amsterdamsche instellingen betrekking hebbende, en voor een ander deel gildepenningen bevattend, alsmede een groep varia, bevindt zich, rechts bovenaan een vierkante looden penning, alleen aan de voorzijde gemerkt:

M.V.

6

1839

M.V. = Mannenverband, 6 = het volgnummer, 1839 het jaartal.

In varia bevindt zich een zinken penning met afgekapte hoeken, langwerpig vierkant, met alleen op de voorzijde de letters

MZH (Mannen-ziekenhuis)

Met dit huis werd bedoeld het in 1586 op last van Leicester gebouwde en daarnaar genoemde engelsche- of soldaten-gasthuis, dat, na de vergrooing der Gasthuiskerk in 1645 met het toenmalige Mannengasthuis, tevens tot Mannengasthuis bestemd werd.

Het lijdt geen twijfel of beide penningen maken deel uit van een tamelijk uitgebreid getal gasthuis-penningen van onderscheiden vorm en grootte, welke van 1734 tot circa 1880 in gebruik geweest zijn. Er waren onder deze penningen langwerpig vierkante en vierkante, beide met afgekapte hoeken, al of niet doorboord en waarop letters, nummers en jaartallen stonden; andere penningen, ovaal en eveneens doorboord, droegen één of twee sleutels.

In meergenoemde vitrine bevinden zich nog een, naar ik meen, bronzen-penning en helften ervan, vierkant en met afgekapte hoeken; de eene zijde vertoont het stads-wapen en de andere zijde de geëntrelaceerde letters

M.V.B.

Dit MVB. kan zéér wel beteekenen **Mannen-**verband(huis), in welk geval ook deze penning tot de gasthuis-penningen gerekend moet worden.

Deze laatste alsmede de beide reeds genoemde penningen moeten wel aan de aandacht ongaan, doordat de kartons, waarin ze gevat zijn, een verklarend onderschrift missen; vermoedelijk heeft men de herkomst der penningen niet kunnen afleiden.

Een afbeelding van den oudst bekende gasthuis-Penning, dateerend van 1734, die ook in den *Catalogus van de historische tentoonstelling van Amsterdam*, 1876, genoemd wordt, is opgenomen in een werkje over amsterdamsche historie-penningen, van Pieter de Vlaming. De afbeelding toont een vierkanten penning, lang en breed 3 cm., waarop een sleutel, staande, met den baard naar beneden en naar links, is afgebeeld. Hierbij staat aangetekend: „Dit loodje word gebruykt in het Gasthuis, voor de sieken welke eens kunnende uytgaan om sig te verlusten daartoe van de Binnen Vader of Moeder verlof versoeken en verkreegen hebbende, soo een loodje krijgen, 't welk in 't uytgaan aan de portier word vertoond, en weederom koomend, aan de portier word overgegeeven, sulks is in gebruyk nu A°1734.”

Voor verdere bijzonderheden bovengenoemd onderwerp betreffende, houdt ondergeteekende zich gaarne aanbevolen

G. HELLINGA.

Chef van Dienst Binnen-Gasthuis.

DOMINEES-VERS. — De vraag van jhr. mr. D. E. van Lennep in het vorige nummer heeft onderscheidene antwoorden uitgelokt. Dank zij de vriendelijkheid der heeren H. Bredschneyder, H. J. Bunjes, A. N. Fabius, J. D. Haalmeyer, B. Hamburger, dr. Hk. Th. Herman, S. Kalff, J. F. Meerholz Jr., mr. F. E. Posthumus Meyjes, E. René van van Ouwenaller, J. L. Pierson, ds. J. A. Prins, G. A. de Ridder, D. Smit en de redactie van de *Zutphensche Courant*, die het vers in het nummer van 19 September afdruckte, zooals het haar werd opgezegd door een vier-en-zeventig-jarige oude dame, kan het volgende worden medegedeeld.

Het vers is verschenen in 1855 te Amsterdam bij J. A. Schuurmans in de Anjelierstraat bij de Prinsengracht; een der inzenders vermeldt een vierden druk uit dat jaar. Door mr. C. Bake is het reeds afgedrukt in de *Navorscher* jrg. 1905, 173. Ook is het opgenomen in de *Verzameling van luimige voordrachten*, door J. Schenkman (Rotterdam, D. Bolle), waardoor het auteurschap is vastgesteld; in dienzelfden bundel is opgenomen een pendant *Negentien amsterdamsche priesters op een kabeljauwmaal bij den Bisschop van Haarlem*. Een andere pendant is het schimpdicht op de dominees en professoren te Leiden

in de *Navorscher* jrg. 1881 (omslag), aan v angende:

Daar komt Van der Palm met een gerookten zalm.

Het *Handelsblad* van 19 September drukt het gedicht af en vertelt dat een der inzenders omstreeks 1858 op zijn schoolweg in een boekhandelaars-etalage het vers gedrukt zag liggen met het titelblad *28 amsterdamsche dominees op een hampartijtje*. Het aantal 28 is in dit verband mij ook van andere zijde bericht; de tekst van het 28-vers is tot dusver niet te voorschijn gekomen.

Thans volge het vers zelf, naar het afschrift mij gezonden door den heer Van Ouwenaller; de varianten, in de voetnoten gedrukt, zijn genomen naar de redactie door dr. Herman ingezonden, die het vers veertig jaar geleden opteekende uit den mond eener toenmaals omstreeks vijftigjarige vriendin zijner moeder.

DEERTIG AMSTERDAMSCHER DOMINES OP EEN HAMPARTIJTJE

LUIMIG DICHTSTUK, DOOR EEN OUD-STUDENT

Amsterdam, J. A. Schuurmans
Anjelierstraat bij de Prinsengracht
1855

De eerwaarde Broes, met roem bekend,
Kreeg laatst¹ een flinke ham present,
Die zijn collega's kwamen proeven.
„Ze is vet!” sprak dominé ter Hoeven
Tot Wildschut, die juist² naast hem zat,
En reeds een stuk verorberd had.
„k Vind haar niet vetter dan een ander,”
Hernam³ de eerwaarde Colenbrander
En wierp met een gezwinden draai⁴,
Een stuk op 't bord van vriend Mackay,
Die hunkerend er naar zat te kijken,
En wien dat stuk best scheen te lijken;
Toen nam de eerwaarde Prins het woord,
En sprak: „dat gaat niet zoo 't behoort,
„Op zulk een wijs blijft voor den letste⁵
„Slechts 't afgekloven been ten beste⁶;
„Elk dient te wachten naar⁷ zijn beurt”
„Kom, riep Van Voorst, niet lang geseurd
„Wij moeten hier elkander⁸ niet feteren!
„Ik zal wel zorgen voor Van Meteren.
„Kijk, onze borden zijn reeds vol!”
„Ach hoe begeerlijk!” sprak nu Tol,
Terwijl hij ook een schijfje pakte
Dat spoedig door zijn keelgat zakte,
Eer Brave nog, die bij hem zat,
Een enkel stuk gekregen had,
Die daarom ook . . . En 't was met reden⁹
Op zijn collega's werd te onvreden¹⁰,
En¹¹ brommend sprak tot vriend Bruinier:
„'t Schijnt een studentenmaaltijd hier,
„Elk doe¹² zijn best om toe te tasten
„En ik en d' anderen¹³ moeten vasten!!”
„Dat is helaas de geest der eeuw,”
Hernam¹⁴ de eerwaarde Van der Leeuw,
Die onderwijl vier groote stukken
Met zijne vork wist in te rukken,